

YILLARA YAYGIN İNŞAAT İHALELERİ TAAHHÜT VE ONARIM İŞLERİNDE ÖZELLİKLİ HESAPLAR

- * Yap/Sat şeklinde sürdürülen özel inşaatlar vergi kesintisi uygulamasına tabi değildir.
- * Sadece gerçek kişi yükümlüler değil, kurumların aldıkları hakedişlerden de yukarıdaki kesintiler yapılacaktır
- * Avans ödemelerinden de yukarıda belirtilen kesintiler yapılacaktır.
- * Aynı yıl başlayıp, aynı yılda tamamlanan inşaat/taahhüt ve onarım işleri vergi kesintisine tabi tutulmayacaktır.
- * Süresi bir yıldan az da olsa, başladığı yılda tamamlanmayan (sonraki yıl sarkan) inşaat/taahhüt ve onarım işleri vergi kesintisine tabi tutulacaktır.
- * İşin bir bölümü TAŞERON firmaya verilmiş, iş yıllara sarkıyor ise; Taşeron firmaya yapılan hakediş ödemelerinden de yukarıdaki kesintiler yapılacaktır.
- * Başlangıçta yıllara yaygın olmayan inşaat/taahhüt ve onarım faaliyetleri, sonradan yıllara yaygın duruma gelmişlerse; bu duruma geldiği tarihten sonraki hakedişler üzerinden yukarıdaki kesintiler yapılacaktır.
- * Tahakkuk etmiş olmasına rağmen, tahsil edilmeyen hakedişlerden yukarıda belirtilen kesintiler yapılmayacaktır.
- * Nakit olarak yapılan tahsilatlarla birlikte, hesaba geçme şeklinde tahsilatlar da vergi kesintisine tabi tutulacaktır.
- * Hakedişler kapsamında ödenmekte olan fiyat farkları da vergi kesintisine tabi tutulacaktır.

Geçici vergiden mahsup edilecek tevkif edilmiş vergilerin, geçici vergiye tabi kazançlarla ilgili olması gerekmektedir. Örneğin, geçici verginin konusuna girmeyen, GVK'nun 42'nci maddesinde belirtilen kazançlarla ilgili olarak yapılan tevkifatların, geçici vergiye tabi olan diğer kazançlar üzerinden hesaplanacak geçici vergiden mahsubu mümkün bulunmamaktadır. (GVK 217 Nolu VVG)

% 5 GELİR (STOPAJ) VERGİSİ İLE İLGİLİ "295 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR" HESABI

a – Genel Açıklama

Bu hesap, izleyen yıldan sonraki yıllarda indirim konusu yapılabilecek olan peşin ödenen vergiler ile fonların kayıt ve takip edildiği hesaptır. Bilindiği üzere, yıllara yaygın

inşaat ve onarım işi yapanlara (kurumlar dahil) ödenen istihkak bedellerinden, istihkak sahiplerinin (yani inşaat firmaları-nın) gelir veya kurumlar vergilerine mahsuben (avans ya da malzeme olarak ödenenler dahil) % 5 oranında vergi kesintisi yapılmaktadır.

İstihkaklardan kesilen vergiler, işin devamı süresince aktif-leştirilir. İşin bitiminde, beyan edilen ya da kurumlar vergisi matrahı üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilir.

b – Hesabın İşleyişi

1-) % 5 Gelir (Stopaj) Vergisi Kesintisi Yapıldığında Kullanılan Hesap

%5 gelir (stopaj) vergisi , tekdüzen hesap planında “29. DİĞER DURAN VARLIKLAR” grubunda “295 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR” hesabında izlenmektedir.

Gelecek dönemden daha sonraki yıllarda indirim konusu yapılabilecek nitelikteki vergi ve fonlar ödendiğinde bu hesaba borç yazılır.

2-) Dönem Sonunda Kullanılan Hesaplar

Dönem sonunda, yapılacak işlemler; yıllara yaygın inşaat ve onarma işinin gelecek yıla yaygın olup olmama durumuna göre değişmektedir.

– Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarma İşinin Devam Ediyor Olması

Bu durumda, “295 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR” he-sabında yer alan ve gelecek yılda da devam edecek olan işlerle ilgili % 5 gelir (stopaj) vergisi , 295 No.lu hesapta izlenmeye devam edecektir. Yani başka bir hesaba aktarma yapılması sözkonusu değildir. Ancak, ertesi yıl bitmesi sözkonusu olan inşaatlara ait kesilen vergi ve fon paylarının tutarı kadar 295 no.lu hesaptan 193 no.lu hesaba virman kaydı yapılmalıdır.

– Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarma İşinin 0 Yıl İçinde Bitmiş Olması

Bu durumda, “295 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR” he-sabında yer alan ve o yıl içinde bitmiş olan işle ilgili olarak kesilen % 5 gelir (stopaj) vergisi, “193 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR” hesabının borcuna aktarılacak, bu hesap da 371.

No.lu "DÖNEM KARININ PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE DİĞER YÜKÜM-LÜLÜKLERİ" hesabının borcuna aktarılarak kapatılacaktır. Ancak, aktarılabacak tutar "370 DÖNEM KARI VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜ-LÜK KARŞILIKLARI" hesabının tutarından fazla olamaz. Aktarılamayan tutar dönem sonunda bu hesabın bakiyesi olarak kalır. 371 No.lu hesap da, 370 No.lu "DÖNEM KARI VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIKLARI" hesabının düzenleyici hesabı olarak bilançoda yer alır.

3.2. İNŞAATLA İLGİLİ HARCAMA VE ÖDEMELERİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE "HİZMET ÜRETİM MALİYETİ HESABI"

a- Genel Açıklama

İnşaatı ilgilendiren malzeme, işçilik, taşeron ödemeleri, ihale giderleri, nakliye ödemeleri, amortisman giderleri vb. harcamaların kaydedildiği hesaptır.

Bazı durumlarda da, inşaat işinin ihalesine girilmekte, buna ilişkin olarak bazı giderler yapılmakta ancak ihale sonucu iş başka inşaat firmasına kalabilmektedir. Bu gibi durumlarda, alınamayan işlerle ilgili ihale giderleri bu hesaba yani "740 Hizmet Üretim Maliyeti" hesabına değil, "770 Genel Yönetim Giderleri" hesabına kaydedilecektir. Ancak, ihalesine girilen işin alınması halinde, bu işe ait ihale giderleri, ilgili inşaat maliyetine yani "740 Hizmet Üretim Maliyeti" hesabına aktarılacaktır.

Birden fazla inşaat ve onarma işinin bir arada yürütülmesi halinde, her inşaatla ilgili giderler, o inşaatla ilgili hesaplara ayrı ayrı kaydedilir.

Bu hesabın özelliklerinden biri de, dönem sonunda, inşaatın yıl içinde bitmesi ya da yıllara yaygın olması durumuna göre, 622 ya da 170-178 no.lu hesaplarla ilgilendirilmesidir.

b- İnşaatın Yıl İçinde Bitmesi

İnşaatın yıl içinde bitmesi halinde, "740 Hizmet Üretim Maliyeti Hesabı", dönem sonunda "741 Hizmet Üretim Maliyeti Yansıtma Hesabı" aracılığıyla "622 Satılan Hizmet Maliyeti Hesabı"na aktarılır. Daha sonra 740 ve 741 No.lu hesaplar ters kayıt ile kapatılır.

c- İnşaatın Gelecek Yıla Yaygın Olması

İnşaatın gelecek yıla yaygın olması halinde, "740 Hizmet

Üretim Maliyeti Hesabı", dönem sonunda "741 Hizmet Üretim Maliyeti Yansıtma Hesabı" aracılığıyla, "170 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri Hesabı"na aktarılır. İnşaatın birden fazla olduğu durumlarda 171, 172...178 no.lu hesaplar kullanılır (*). Daha sonra 740 ve 741 No.lu hesaplar ters madde ile kapatılır.

d- Hesabın İşleyişi

1) Yıl İçinde Yapılacak Kayıtlar

İnşaat işi ile ilgili olarak, yıl içinde alınan demir, çimento, çivi, kereste, kum, çakıl, boya vb. malzemeler ile işçilere yapılan ücret vb. ödemeler ve bunlara ilişkin sigorta işveren hissesi, taşeronlara yapılan ödemeler, atölyelere yaptırılan işler, nakliye ödemeleri, ihale ile ilgili giderler ile ortak (müşterek) genel giderlerden inşaatlara isabet eden tutar ve amortismanlar kaydedilir.

740 Hizmet üretim maliyeti hesabı, önceden saptanmış maliyet yöntemlerinin uygulandığı durumlarda "741 Hizmet Üretim Maliyeti Yansıtma Hesabı" ile ilgilendirilmekte daha sonra da iş bitmişse "622 Satılan Hizmet Maliyeti", devam ediyorsa "170 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri" hesabının borcuna kaydedilmektedir.

2) Dönem Sonunda Yapılacak Kayıtlar

İnşaatın gelecek yıla yaygın olması halinde "740 Hizmet Üretim Maliyeti Hesabı", dönem sonunda yansıtma hesabı aracılığıyla "170 (A) İnşaatı Maliyeti, 171 (B) İnşaatı Maliyeti" hesaplarına aktarılacaktır. İnşaatın yıl içinde bitmesi halinde ise, bu hesap "622 Satılan Hizmet Maliyeti Hesabı" ile karşılaştırılmak suretiyle kapatılacaktır